

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

VÄLIAIKAINEN
2005/0232(CNS)

10.3.2006

*

MIETINTÖLUONNOS

ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sisäisestä turvallisuudesta vastaavien jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin pääsystä tekemään hakuja viisumitietojärjestelmästä (VIS) terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi
(KOM(2005)0600 – C6-0053/2006 – 2005/0232(CNS))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Sarah Ludford

Lainsäädäntömenettelyistä käytettävät symbolit

- * Kuulemismenettely
yksinkertainen enemmistö
- **I Yhteistoimintamenettely (ensimmäinen käsittely)
yksinkertainen enemmistö
- **II Yhteistoimintamenettely (toinen käsittely)
*yksinkertainen enemmistö yhteisen kannan hyväksymiseksi
parlamentin jäsenten enemmistö yhteisen kannan hylkäämiseksi tai
tarkistamiseksi*
- *** Hyväksyntämenettely
*parlamentin jäsenten enemmistö lukuun ottamatta EY-sopimuksen
105, 107, 161 ja 300 artiklassa ja EU-sopimuksen 7 artiklassa
tarkoitettuja tapauksia*
- ***I Yhteispäätösmenettely (ensimmäinen käsittely)
yksinkertainen enemmistö
- ***II Yhteispäätösmenettely (toinen käsittely)
*yksinkertainen enemmistö yhteisen kannan hyväksymiseksi
parlamentin jäsenten enemmistö yhteisen kannan hylkäämiseksi tai
tarkistamiseksi*
- ***III Yhteispäätösmenettely (kolmas käsittely)
yksinkertainen enemmistö yhteisen tekstin hyväksymiseksi

(Ilmoitettu menettely perustuu komission esittämään oikeusperustaan.)

Tarkistukset säädösehdotukseen

Parlamentin tarkistukset merkitään ***lihavoidulla kursiivilla***. Pelkkää *kursivointia* käytetään kiinnittämään asiasta vastaavien yksiköiden huomio sellaisiin säädösehdotuksen osiin, jotka ehdotetaan korjattavaksi lopullisessa tekstissä (esimerkiksi selvästi virheelliset tai kyseisestä kieliversiosta pois jääneet kohdat). Korjausehdotusten hyväksymisestä päättävät asiasta vastaavat yksiköt.

SISÄLTÖ

	Sivu
LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI...	5
PERUSTELUT.....	18

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

**ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sisäisestä turvallisuudesta vastaavien jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin pääsystä tekemään hakuja viisumitietojärjestelmästä (VIS) terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi
(KOM(2005)0600 – C6-0053/2006 – 2005/0232(CNS))**

(Kuulemismenettely)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission ehdotuksen (KOM(2005)0600)¹,
 - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 30 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan c alakohdan,
 - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan, jonka mukaisesti neuvosto on kuullut parlamenttia (C6-0053/2006),
 - ottaa huomioon pöytäkirjan Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia, jonka mukaisesti neuvosto on kuullut parlamenttia,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 93 ja 51 artiklan,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A6-0000/2006),
1. hyväksyy komission ehdotuksen sellaisena kuin se on tarkistettuna;
 2. pyytää neuvostoa muuttamaan ehdotustaan vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 250 artiklan 2 kohdan mukaisesti;
 3. pyytää neuvostoa ilmoittamaan parlamentille, jos se aikoo poiketa parlamentin hyväksymästä sanamuodosta;
 4. pyytää tulla kuulluksi uudelleen, jos neuvosto aikoo tehdä huomattavia muutoksia komission ehdotukseen;
 5. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle.

¹ Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä.

Tarkistus 1
Johdanto-osan 1 kappale

(1) Viisumitietojärjestelmä on perustettu viisumitietojärjestelmän (VIS) perustamisesta 8 päivänä kesäkuuta 2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/512/EY jäsenvaltioiden välistä viisumitietojen vaihtoa varten. Viisumitietojärjestelmän perustaminen on yksi Euroopan unionin keskeisistä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvistä poliittisista aloitteista. **Eräs viisumitietojärjestelmän tavoitteista** on parantaa yhteisen viisumipolitiikan hallinnointia **sekä** sisäistä turvallisuutta ja terrorismin torjuntaa.

Viisumitietojärjestelmä on perustettu viisumitietojärjestelmän (VIS) perustamisesta 8 päivänä kesäkuuta 2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/512/EY jäsenvaltioiden välistä viisumitietojen vaihtoa varten. Viisumitietojärjestelmän perustaminen on yksi Euroopan unionin keskeisistä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvistä poliittisista aloitteista. **Viisumitietojärjestelmän tarkoituksena** on parantaa yhteisen viisumipolitiikan hallinnointia **ja edistää lisäksi** sisäistä turvallisuutta ja terrorismin torjuntaa.

Perustelu

On tehtävä selväksi, että viisumitietojärjestelmän päätarkoituksena on parantaa yhteistä viisumipolitiikkaa. Sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja Europolin pääsyn tietojärjestelmään pitäisi olla poikkeus.

Tarkistus 2
3 artiklan 2 kohta

2. Liitteeseen tehtävät muutokset on hyväksyttävä 11 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Komissio julkaisee muutokset Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle liitteeseen tehtävistä muutoksista välittömästi.

Komissio julkaisee muutokset Euroopan unionin virallisessa lehdessä **ja pitää verkkosivuillaan jatkuvasti päivitettävää sähköistä luetteloa.**

Komissio julkaisee kerran kahdessa vuodessa päivitetyn ja vahvistetun luettelon Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Perustelu

Liitteeseen tehtävistä tarkistuksista ei pitäisi päättää komiteamenettelyllä, vaan jäsenvaltioiden olisi yksinkertaisesti ilmoitettava tarkistuksista komissiolle, kuten viisumitietojärjestelmää koskevassa asetuksessa säädetään. Sitä paitsi komiteamenettelyn laillisuus kolmanteen pilariin koskevissa toimissa on kyseenalainen; katso 11 artiklaan esitettyjen tarkistusten perustelu.

Pelkkien muutosten julkaiseminen ei täytä selvyys- ja avoimuusvaatimuksia, joten päivitettyjen ja vahvistettujen versioiden säännöllinen julkaiseminen on tärkeä valvontaväline.

Tarkistus 3 4 artiklan 2 kohta

2. Liitteeseen tehtävät muutokset on hyväksyttävä 11 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Komissio julkaisee muutokset Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle liitteeseen tehtävistä muutoksista välittömästi.

Komissio julkaisee muutokset Euroopan unionin virallisessa lehdessä **ja pitää verkkosivuillaan jatkuvasti päivitettävää sähköistä luetteloa.**

Komissio julkaisee kerran kahdessa vuodessa päivitetyn ja vahvistetun luettelon Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Perustelu

Ks. 3 artiklan 2 kohtaan esitettyjen tarkistusten perustelu.

Tarkistus 4 5 artiklan 1 kohdan johdantokappale

1. Sisäisestä turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla on oltava pääsy tekemään hakuja viisumitietojärjestelmän tiedoista toimivaltansa rajoissa ja **seuraavien ehtojen täytyessä:**

1. Sisäisestä turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla on oltava pääsy tekemään hakuja viisumitietojärjestelmän tiedoista toimivaltansa rajoissa ja **kun kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:**

Perustelu

Väärinkäsitysten välttämiseksi on hyvin tärkeää ilmoittaa selvästi, että sisäisestä

turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja Europolin pääsy tietoihin sallitaan vain siinä tapauksessa, että kaikki neljä ehtoa täyttyvät, toisin sanoen ehdot eivät ole vaihtoehtoisia, vaan jokaisen niistä on täytyttävä.

Tarkistus 5

5 artiklan 1 kohdan d alakohta

(d) jos voidaan perustellusti ja tosiasioihin perustuvan näytön pohjalta uskoa, että viisumijärjestelmän tiedoista tehtävä haku edistää kyseisistä rikoksista jonkin torjuntaa, havaitsemista tai tutkintaa;

jos voidaan perustellusti ja tosiasioihin perustuvan näytön pohjalta uskoa, että viisumijärjestelmän tiedoista tehtävä haku **huomattavasti** edistää kyseisistä rikoksista jonkin torjuntaa, havaitsemista tai tutkintaa;

Perustelu

Esittelijä on Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa yhtä mieltä siitä, että hakujen rajoittamisen periaatteen lieventämien on perusteltua ainoastaan, jos järjestelmän tiedoista tehtävä haku huomattavasti edistää kyseessä olevan vakavan rikoksen torjuntaa, havaitsemista tai tutkintaa (viisumitietojärjestelmää koskevasta kolmannen pilarin ehdotuksesta Euroopan tietosuojavaltuutetun antama lausunto, s. 4, 20. tammikuuta 2006).

Tarkistus 6

5 artiklan 2 a kohta (uusi)

2 a. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu haku on tehtävä ainakin kahden tiedon pohjalta, ellei ole ylivoimaista syytä, jonka vuoksi haku tehdään vain yhden tiedon pohjalta.

Perustelu

Kun otetaan huomioon sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten erityistehtävät, on oikeutettua, että heillä on enemmän valinnanvaraa tehdessään hakuja järjestelmän tiedoista kuin esimerkiksi rajaviranomaisilla, joilla on viisumitietojärjestelmäasetuksen mukaan pääsy järjestelmään. Henkilöllisyyksien paljastumisen riskiä – jos haku tehdään matkan tarkoituksen perusteella tai jos tiedoissa on virheitä (esimerkiksi vääriä valokuvia) – voidaan kuitenkin vähentää, jos haku tehdään vähintään kahden tiedon perusteella (ks. myös Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, s. 4).

Tarkistus 7

5 artiklan 2 b kohta (uusi)

2 b. Järjestelmästä haettavien tietojen laatuun ja luotettavuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Perustelu

Järjestelmän sisältämien tietojen laatuun ja luotettavuuteen on kiinnitettävä asianmukaista huomiota, jotta haut olisivat tehokkaita ja jotta vältettäisiin väärin henkilöiden tunnistamista, sillä tämä aiheuttaisi kyseisille henkilöille vakavia seurauksia. Korkea laatu ja luotettavuus tekevät myös esimerkiksi kasvojen tunnistamista koskevat tekniset parannukset mahdollisiksi.

Tarkistus 8

6 artiklan 1 kohdan johdantokappale

1. Viisumitietojärjestelmää koskevan asetuksen piiriin kuulumattomien jäsenvaltioiden sisäisestä turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla on oltava pääsy tekemään hakuja viisumitietojärjestelmän tiedoista toimivaltansa rajoissa ja

1. Viisumitietojärjestelmää koskevan asetuksen piiriin kuulumattomien jäsenvaltioiden sisäisestä turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla on oltava pääsy tekemään hakuja viisumitietojärjestelmän tiedoista toimivaltansa rajoissa **noudattaen täysimääräisesti tämän päätöksen säännöksiä** ja

Perustelu

Olisi tehtävä selväksi, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavien, viisumitietojärjestelmää koskevan asetuksen piiriin kuulumattomien jäsenvaltioiden viranomaisten on täysimääräisesti noudatettava tämän päätöksen säännöksiä.

Tarkistus 9

8 artiklan 1 kohta

1. Tämän päätöksen nojalla suoritettavassa henkilötietojen käsittelyssä sovelletaan neuvoston puitepäätöstä rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (2005/XX/YOS). **Yhden tai useamman kansallisen tietosuojaa valvovan viranomaisen on valvottava henkilötietojen käsittelyä, kuten neuvoston kyseisen puitepäätöksen 30 artiklassa säädetään.**

1. Tämän päätöksen nojalla suoritettavassa henkilötietojen käsittelyssä sovelletaan neuvoston puitepäätöstä rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (2005/XX/YOS). **Kunkin jäsenvaltion nimeämä yksi tai useampi viranomainen, jolle on myönnetty neuvoston kyseisen puitepäätöksen 30 artiklan mukainen toimivalta, valvoo itsenäisesti viisumitietojärjestelmän henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta tämän päätöksen mukaisesti.**

Perustelu

Käsiteltävänä olevaan 8 artiklaan esitetyt tarkistukset ovat yhdenmukaisia Carlos Coelhon tarkistusten kanssa, jotka esittelijä aikoo hyväksyä viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön. Tarkistukset sisällytetään myös tähän kohtaan, jotta varmistettaisiin, että kolmannen pilarin valvontajärjestelytoimet ovat yhdenmukaisia ensimmäisen pilarin järjestelmän kanssa. Tämä on tärkeää, sillä kyse on samasta järjestelmästä, ainoastaan viranomaiset, joilla on pääsy tietoihin, eivät ole samoja.

Käsiteltävänä olevan 8 artiklan 1 kohtaan esitetty tarkistus on laadittu viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön Coelhon esittämän tarkistuksen 285 perusteella.

Tarkistus 10

8 artiklan 1 a kohta (uusi)

1 a. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun yhden tai useamman viranomaisen on varmistettava, että viisumitietojärjestelmän kansallisen osan tietojenkäsittelytoimet tarkastetaan vähintään neljän vuoden välein kansallisten tarkastusstandardien mukaisesti.

Perustelu

Ks. 8 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu. Tarkistus on viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön Coelhon esittämän tarkistuksen 286 mukainen.

Tarkistus 11

8 artiklan 1 b kohta (uusi)

1 b. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että edellä 1 artiklassa tarkoitetuilla viranomaisilla on riittävät resurssit, jotta ne voivat täyttää niille tämän päätöksen mukaisesti kuuluvat tehtävät.

Perustelu

Ks. 8 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu. Tarkistus on viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön Coelhon esittämän tarkistuksen 287 mukainen.

Tarkistus 12
8 artiklan 3 kohta

3. Euroopan komission tämän päätöksen nojalla suorittama henkilötietojen käsittely on toteutettava yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 mukaisesti **ja Euroopan tietosuojavaltuutetun valvonnassa kyseisen asetuksen 41 artiklan mukaisesti.**

3. Euroopan komission tämän päätöksen nojalla suorittama henkilötietojen käsittely on toteutettava yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 mukaisesti.

Euroopan tietosuojavaltuutettu valvoo, että komissio käsittelee henkilötietoja tämän päätöksen mukaisesti. Asetuksessa (EY) N:o 45/2001 olevassa 46 ja 47 artiklassa säädettyjä tehtäviä ja toimivaltuuksia sovelletaan vastaavasti.

Perustelu

Ks. 8 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu. Tarkistus perustuu viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön Coelhon esittämään tarkistukseen 290.

Tarkistus 13
8 artiklan 3 a kohta (uusi)

3 a. Euroopan tietosuojavaltuutetun on varmistettava, että vähintään joka neljäs vuosi tehdään kansainvälisten tarkastusvaatimusten mukainen tarkastus, jossa arvioidaan komission toimintaa sen käsitellessä tietoja. Tarkastuskertomus on lähetettävä Euroopan parlamentille, neuvostolle, komissiolle ja 1 kohdassa mainituille kansallisille valvontaviranomaisille. Komissiolle on annettava mahdollisuus esittää kertomukseen huomautuksia ennen sen hyväksymistä.

Perustelu

Ks. 8 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu. Tarkistus perustuu viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön Coelhon esittämään tarkistukseen 291.

Tarkistus 14
8 artiklan 3 b kohta (uusi)

3 b. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut kansalliset valvontaviranomaiset, 2 kohdassa tarkoitettu Europolin yhteinen valvontaviranomainen ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tekevät aktiivista yhteistyötä ja ovat yhdessä vastuussa viisumitietojärjestelmän valvonnasta.

Ne vaihtavat olennaisia tietoja, suorittavat yhteisiä tutkimuksia, myös yhteisiä auditointeja ja tarkastuksia, selvittävät päätöksen tulkinnassa tai soveltamisessa ilmeneviä vaikeuksia, tutkivat riippumattoman valvonnan ja tietojen kohteelle kuuluvien oikeuksien käytön yhteydessä esiintyviä ongelmia, laativat yhdenmukaisia ehdotuksia kaikenlaisten ongelmien ratkaisemiseksi yhdessä ja edistävät tietosuojaoikeuksia koskevaa tietoisuutta, mikä voi olla tarpeen.

(b) Euroopan tietosuojavaltuutettu, kansalliset valvontaviranomaiset ja Europolin yhteiset valvontaviranomaiset kokoontuvat tätä tarkoitusta varten vähintään kaksi kertaa vuodessa. Euroopan tietosuojavaltuutettu vastaa näistä kokouksista aiheutuvista kustannuksista. Työjärjestys hyväksytään ensimmäisessä kokouksessa. Muut työmenetelmät suunnitellaan yhdessä tarpeen mukaan. Yhteinen toimintakertomus lähetetään Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle kahden vuoden välein.

Perustelu

Ks. 8 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu. Tarkistus perustuu

viisumitietojärjestelmää koskevaan ensimmäisen pilarin mietintöön Coelhon esittämään tarkistukseen 294.

Tarkistus 15
10 artiklan 1 kohta

1. Jokaisen jäsenvaltion, Europolin ja komission, joka on viisumitietojärjestelmän perustamisesta ja toiminnasta vastaava elin, on pidettävä kirjaa kaikista tietojenkäsittelytapahtumista, jotka aiheutuvat viisumitietojärjestelmästä tämän päätöksen nojalla tehdyistä hauista. Tästä kirjanpidosta on käytävä ilmi tiedonhaun täsmällinen tarkoitus, haun päivämäärä ja kellonaika, hakuperusteena käytetyt tiedot ja haun tuloksena saatujen tietojen laji sekä tiedoista haun tehneen ja niitä käyttäneen viranomaisen nimi. Lisäksi jokaisen jäsenvaltion ja Europolin on pidettävä kirjaa henkilöistä, jotka **ovat vastuussa tiedonhauista.**

1. Jokaisen jäsenvaltion, Europolin ja komission, joka on viisumitietojärjestelmän perustamisesta ja toiminnasta vastaava elin, on pidettävä kirjaa kaikista tietojenkäsittelytapahtumista, jotka aiheutuvat viisumitietojärjestelmästä tämän päätöksen nojalla tehdyistä hauista. Tästä kirjanpidosta on käytävä ilmi tiedonhaun täsmällinen tarkoitus **5 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdan mukaisesti**, haun päivämäärä ja kellonaika, hakuperusteena käytetyt tiedot ja haun tuloksena saatujen tietojen laji sekä tiedoista haun tehneen ja niitä käyttäneen viranomaisen nimi. Lisäksi jokaisen jäsenvaltion ja Europolin on pidettävä kirjaa henkilöistä, jotka **on asianmukaisesti valtuutettu tekemään hakuja tiedoista.**

Perustelu

Jotta varmistettaisiin tiedonhakujen välttämättömyyden periaatteen soveltaminen kaikkiin viisumitietojärjestelmästä tehtäviin hakuihin ja vähennettäisiin riskiä päästä tietoihin rutiinimaisesti, on tärkeää ilmaista selvästi, että haun täsmällisen tarkoituksen on pohjauduttava seikkoihin, joiden perusteella tiedonhaku viisumitietokannasta on välttämätön, eli 5 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdassa mainittuihin asioihin (ks. myös Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, s. 4).

Käyttämällä ilmausta 'asianmukaisesti valtuutettu' henkilöstö päätöksen muiden osien mukaisesti vältetään sekaannuksilta. On tärkeää tietää, kuka suorittaa varsinaisen tiedonhaun, koska 'tiedonhausta vastuussa oleva' saattaa tarkoittaa esimiesasemassa olevaa henkilöä.

Tarkistus 16
10 artiklan 2 kohta

2. **Henkilötietoja sisältäviä** kirjattuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan tietosuojaan liittyvään tietojenkäsittelyyn

2. Kirjattuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan tietosuojaan liittyvään tietojenkäsittelyyn lainmukaisuuden

lainmukaisuuden valvontaan sekä tietoturvallisuuden varmistamiseen.
Jäljempänä 12 artiklassa tarkoitettuun seurantaan ja arviointiin **voidaan käyttää ainoastaan muista kuin henkilötiedoista koostuvia kirjattuja tietoja.**

valvontaan sekä tietoturvallisuuden varmistamiseen **sisäisen valvonnan toteuttamiseksi 10 a artiklan mukaisesti ja** 12 artiklassa tarkoitettuun seurantaan ja arviointiin.

Perustelu

Kyseisiä tietoja pitäisi käyttää viisumitietojärjestelmää koskevan ensimmäisen pilarin ehdotuksen mukaisesti paitsi tietosuojaa koskevaan valvontaan ja tietoturvan varmistamiseen myös viisumitietojärjestelmään pääsyä koskevaan tehokkaaseen ja säännölliseen sisäiseen valvontaan. Ei ole syytä tehdä eroa henkilötiedoista ja muista kuin henkilötiedoista koostuvien tietojen välillä. Eroa ei tehty ensimmäiseen pilariin kuuluvassa ehdotuksessa, ja komission on käytettävä kaikkia kirjattuja tietoja valvonnan suorittamiseksi.

Tarkistus 17
10 a artikla (uusi)

10 a artikla

Sisäinen valvonta

Kullakin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla kansallisella viranomaisella ja 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla Europolin erityisyksiköllä, jotka on nimetty keskusyhteyspisteiksi, joiden kautta voidaan tehdä hakuja viisumitietojärjestelmästä, on oltava sisäinen valvontayksikkö, joka vastaa tämän päätöksen noudattamisesta ja toimii suoraan ylimmän johdon alaisuudessa. Kunkin on lähetettävä säännöllisesti kertomus valvontaviranomaiselleen ja tehtävä yhteistyötä tämän kanssa.

Perustelu

Ensimmäisen pilarin ehdotuksen mukaisesti sisäinen valvonta (varainhoidon valvonnasta tuttu käsite) on hyvin tärkeää, koska sillä edistetään valvontaviranomaisten tehtävien tehokasta toteuttamista. Valvontaviranomaiset pystyvät näin tunnistamaan ongelmia ja keskittymään niihin oman valvontamenettelynsä aikana.

Neuvoa-antava komitea

Poistetaan.

1. Jos tähän artiklaan viitataan, komissiota avustaa neuvoa-antava komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja.

2. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä puheenjohtajan ehdotuksesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistun työjärjestyksen mallin pohjalta. Kukin jäsenvaltio nimeää yhden edustajan.

3. Komission edustaja tekee komitealle esityksen toteutettavista toimenpiteistä. Komitea antaa, tarvittaessa äänestettyään, lausuntonsa ehdotuksesta määrääjassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Puheenjohtaja ei osallistu äänestyksiin.

4. Lausunto merkitään pöytäkirjaan. Lisäksi jokaisella jäsenvaltiolla on oikeus pyytää, että sen kanta merkitään pöytäkirjaan.

5. Komissio ottaa mahdollisimman suuressa määrin huomioon komitean lausunnon. Se ilmoittaa komitealle, millä tavoin lausunto on otettu huomioon.

Perustelu

On kyseenalaista, voiko neuvosto laillisesti siirtää täytäntöönpanovaltaa komissiolle kolmanteen pilariin kuuluvissa asioissa:

a) toisin kuin EY:n perustamissopimus, jossa on oikeusperusta komiteamenettelylle (202 art. 3 kohta), Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ei ole oikeudellista säännöstä, jonka mukaan neuvosto voisi siirtää toimeenpanovaltaa komissiolle. Sopimuksessa olevassa 34 artiklan 2 kohdan c alakohdassa todetaan, että "neuvosto toteuttaa määräenemmistöllä kyseisten päätösten täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet unionin tasolla".

b) komiteamenettelyn käyttäminen poistaisi parlamentin oikeuden tulla kuulluksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan mukaisesti: "Neuvosto kuulee Euroopan parlamenttia ennen 34 artiklan 2 kohdan b, c, ja d alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista."

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta pyysi 2. helmikuuta 2006 päivätyssä kirjeessään parlamentin oikeudelliselta yksiköltä lausuntoa asiasta ja odottaa parhaillaan vastausta.

Tarkistus 19
12 artiklan 1 kohta

1. Komissio varmistaa, että käytettävissä on järjestelmiä, joiden avulla voidaan seurata viisumitietojärjestelmän tämän päätöksen nojalla toteutuneen toiminnan tuloksia, kustannustehokkuutta ja palvelujen laatua suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

1. Komissio varmistaa, että käytettävissä on järjestelmiä, joiden avulla voidaan seurata viisumitietojärjestelmän tämän päätöksen nojalla toteutuneen **tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta ja** toiminnan tuloksia, kustannustehokkuutta ja palvelujen laatua suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Perustelu

Kuten Euroopan tietosuojavaltuutettu totesi lausunnossaan (s. 6), seurantaan pitäisi sisältyä paitsi palvelujen tulokset, kustannustehokkuus ja laatu myös lainsäädännöllisten vaatimusten noudattaminen etenkin tietosuoja-asioissa. Tästä syystä 12 artiklan soveltamisalaan sisällytetään kyseinen aspekti.

Tarkistus 20
12 artiklan 2 kohta

2. Kahden vuoden kuluttua siitä kun viisumitietojärjestelmä on aloittanut toimintansa ja sen jälkeen kahden vuoden välein komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän päätöksen mukaisesta viisumitietojärjestelmän teknisestä toiminnasta. Kertomuksessa esitetään muun muassa tietoja viisumitietojärjestelmän suorituskyvystä suhteessa komission etukäteen määrittämiin määrällisiin indikaattoreihin.

2. Kahden vuoden kuluttua siitä kun viisumitietojärjestelmä on aloittanut toimintansa ja sen jälkeen kahden vuoden välein komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän päätöksen mukaisesta viisumitietojärjestelmän teknisestä toiminnasta **ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuudesta**. Kertomuksessa esitetään muun muassa **arviointi 10 artiklan mukaisesti kirjatuihin tiedoista ja** tietoja viisumitietojärjestelmän suorituskyvystä suhteessa komission etukäteen määrittämiin määrällisiin indikaattoreihin. **Euroopan parlamentti ja neuvosto tarkastavat kertomuksen. Jäsenvaltioiden on vastattava toimielinten tässä yhteydessä esittämiin kysymyksiin.**

Perustelu

Ks. 12 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu.

Tarkistus 21
12 artiklan 3 kohta

3. Neljän vuoden kuluttua siitä kun viisumitietojärjestelmä on aloittanut toimintansa ja sen jälkeen neljän vuoden välein komissio laatii viisumitietojärjestelmän tämän päätöksen nojalla toteutuneesta toiminnasta yleisarvioinnin. Yleisarvioinnissa tarkastellaan saavutettuja tuloksia suhteessa tavoitteisiin ja arvioidaan tämän päätöksen perustana olevien periaatteiden pätevyyttä ja tulevan toiminnan edellytyksiä. Komissio toimittaa arviointikertomukset Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

3. Neljän vuoden kuluttua siitä kun viisumitietojärjestelmä on aloittanut toimintansa ja sen jälkeen neljän vuoden välein komissio laatii viisumitietojärjestelmän tämän päätöksen nojalla toteutuneesta toiminnasta yleisarvioinnin. Yleisarvioinnissa tarkastellaan saavutettuja tuloksia suhteessa tavoitteisiin ja ***tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta sekä*** arvioidaan tämän päätöksen perustana olevien periaatteiden pätevyyttä ja tulevan toiminnan edellytyksiä. Komissio toimittaa arviointikertomukset Euroopan parlamentille ja neuvostolle. ***Euroopan parlamentti ja neuvosto tarkastavat kertomukset. Jäsenvaltioiden ja Europolin on vastattava toimielinten tässä yhteydessä esittämiin kysymyksiin.***

Perustelu

Ks. 12 artiklan 1 kohtaan esitetyn tarkistuksen perustelu.

PERUSTELUT

I. Johdanto

Koska Euroopan unioni pyrkii parantamaan sisäistä turvallisuuttaan, komissio hyväksyi neuvoston pyynnöstä¹ 24. marraskuuta 2005 käsiteltävänä olevan kolmanteen pilariin kuuluvan ehdotuksen, joka tarjoaa jäsenvaltioiden sisäisestä turvallisuudesta vastaaville viranomaisille pääsyn viisumitietojärjestelmään.

Kyseiset viranomaiset ovat määritelmän mukaan vastuussa terrorismirikosten tai muiden vakavien rikosten torjunnasta, havaitsemisesta ja tutkinnasta, joten kyseisiin viranomaisiin lasketaan mukaan turvallisuuspalvelut ja poliisi.

Viisumitietojärjestelmä on yhteisön (ensimmäinen pilari) tietojärjestelmä, joka on kehitetty ensisijaisesti parantamaan yhteistä viisumipolitiikkaa varmistamalla viisumitietojen tehokas vaihto jäsenvaltioiden välillä. Viisumitietojärjestelmän perusrakenne ja sisältö esiteltiin alun perin Eurooppa-neuvoston päätelmissä 19. helmikuuta 2004². Kesäkuussa 2004 annettussa neuvoston päätöksessä³, jossa viisumitietojärjestelmä luotiin virallisesti EU:n talousarvioon kuuluvana järjestelmänä, määriteltiin sen rakenne ja annettiin komissiolle toimivalta kehittää järjestelmää teknisellä tasolla. Parlamentti käsittelee parhaillaan yhteispäätösmenettelyssä⁴ komission asetusehdotusta, jossa määritellään viisumitietojärjestelmän keskeiset säännöt. Esittelijä viittaa tässä mietintöönsä, jonka hän esitteli kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle 24. marraskuuta 2005.

II. Sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten laajamittainen pääsy yhteisön tietojärjestelmiin

Ehdotus on nähtävä laajassa asiayhteydessä. Ensinnäkin suunnitelmissa on ollut sallia sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten pääsy paitsi viisumitietojärjestelmään myös muihin tietokantoihin, kuten Eurodac-järjestelmään. Neuvosto korosti tietoihin pääsyn tarvetta jo vuonna 2002⁵, ja myöhemmin asia on tuotu esille yhteentoimivuutta käsittelevässä komission tiedonannossa⁶. Tiedonannossa todettiin, että pääsy näihin tietojärjestelmiin auttaa merkittävästi torjumaan terrorismia ja vakavia rikoksia, sillä nykyistä tilannetta pidetään "vakavana puutteena vakavista rikoksista epäiltyjen henkilöiden tunnistamisessa".

Toiseksi kyseisten tietokantojen käytön yhteydessä kaavaillaan lisääntyneitä yhteentoimivuutta ja synergioita, ja yhteentoimivuudesta komission hiljattain antamassa tiedonannossa esitelläänkin monenlaisia suunnitelmia oikeus- ja sisäasioiden alan yhteistyöhön kuuluvien tietokantojen tulevaisuudesta. Parlamentilla on nyt mahdollisuus

¹ Ks. neuvoston päätelmät 7.3.2005 (asiak. 6811/05).

² Ks. neuvoston asiakirja 5831/04.

³ Neuvoston päätös 2004/512/EY.

⁴ KOM(2004)0835.

⁵ Ks. neuvoston asiakirja 5968/02, s. 2 ja 8784/02, s. 5.

⁶ KOM(2005)0597, erityisesti 4.6 ja 5.2.3.

osallistua Euroopan unionin oikeus- ja sisäasioiden alan tietoteknisten järjestelmien tulevaisuuden kehittämiseen, ja sen on tartuttava asiaan tutkimalla perinpohjaisesti tiedonannossa ehdotetut eri vaihtoehdot¹.

Kolmanneksi on pidettävä mielessä, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavat viranomaiset pääsevät kasiksi muihin kuin rikollisia koskeviin (yhteisön) tietokantoihin, jotka on perustettu erityistarkoitusta varten. Tästä syystä on kiinnitettävä erityishuomiota ihmisoikeuksiin liittyviin riskeihin ja etenkin kansalaisten yksityisyyteen.

Koska asia on arkaluontoinen ja koska viisumitietojärjestelmän malli toistuu varmasti myös SIS II -järjestelmässä ja Eurodacissa, ehdotuksessa on tarjottava selkeitä periaatteita ja asianmukaisia tietosuojatoimia. Alusta asti on ilmoitettava selvästi, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten pääsyssä yhteisön tietokantoihin on noudatettava periaatetta, jonka mukaan vain tiettyä tarvetta varten tehtävät haut ovat luvallisia, ja tästä syystä pääsy tietokantoihin myönnetään vain poikkeustapauksissa ja siihen on liitettävä erityiset turvatoimet².

III. Komission ehdotuksen vahvuudet

Esittelijän mielestä komission ehdotuksessa vastataan yleisesti ottaen hyvin kyseisiin tärkeisiin vaatimuksiin. Hän panee tyytyväisenä merkille erityisesti seuraavat myönteiset seikat:

- hakujen rajoitusta koskevan periaatteen noudattaminen, jonka mukaan sisäisestä turvallisuudesta vastaavilta viranomaisilta selvästi evätään rutiinimainen pääsy viisumitietojärjestelmään, koska viisumitietojärjestelmän päätarkoitus on viisumipolitiikan helpottaminen. Ehdotuksen 5 artiklassa, johdanto-osan 5 kappaleessa ja perusteluissa todetaan selvästi, että pääsy tietoihin sallitaan vain tapauskohtaisesti;
- suhteellisuusperiaatteen noudattaminen siten, että pääsyä voidaan anoa ainoastaan terrorismirikosten torjunnan, havaitsemisen ja tutkimuksen yhteydessä, kuten todetaan terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjunnasta annetussa neuvoston puitepäätöksessä 2002/475 Europol-yleissopimuksen mukaisesti;
- järjestelmän tehokas valvonta siten, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavat viranomaiset eivät pääse viisumitietojärjestelmään suoraan, vaan ainoastaan kansallisten yhteyspisteiden ja Europolin erityisyksikön kautta, ja että kyseiset keskusyhteyspisteet on tehtävä julkisiksi kuten myös luettelo niistä sisäisestä turvallisuudesta vastaavista viranomaisista, jotka saavat pyytää pääsyä tietoihin;
- korkeatasoinen tietosuoja, koska ennen tämän päätöksen soveltamista tietosuojapuitepäätös on saatettava voimaan kolmanteen pilariin kuuluvissa asioissa. Lisäksi tietojen toimittaminen eteenpäin on kiellettyä. Vaikka puitepäätöstä ei yleisesti sovelleta tiedustelupalveluihin (asia, joka varmasti otetaan esille ehdotuksen käsittelyn

¹ Peter Hobbingtonin selostus asiasta (IP/C/LIBE/FWC/2005-8).

² Ks. ehdotusta käsittelevä Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, 20.1.2006, s. 2–3.

yhteydessä), komissio on ehdottanut käsiteltävänä olevan ehdotuksen 8 artiklan 1 kohdassa, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten olisi sovellettava sitä viisumitietojärjestelmän tietojen käsittelyyn. Esittelijä pitää tätä erittäin myönteisenä.

Esittelijä panee tyytyväisenä merkille, että kaikki edellä mainitut ovat välttämättömiä ehtoja, joiden on sisällyttävä neuvoston lopulliseen päätökseen, ja tästä syystä on ehdottanut niiden sisällyttämistä lausekkeeseen, joka liittyy ensimmäisen pilarin ehdotuksen käsiteltävänä olevaan ehdotukseen. Kolmannen pilarin asioita käsittelevien viranomaisten pääsyä viisumitietojärjestelmään voidaan pitää oikeutettuna ja oikeasuhteisena ainoastaan edellä esitettyjen ehtojen täytyessä.

IV. Mahdollisia parannuksia

Sellaisiin kohtiin, jotka esittelijän mielestä kaipaavat selvennyksiä tai parannuksia, on esitetty useita tarkistuksia:

Koska viisumitietojärjestelmä on oma järjestelmänsä ja ainoastaan viranomaiset, joilla on pääsy järjestelmään, vaihtuvat, kolmanteen pilariin sisältyvien säännösten on joissakin kohdissa oltava yhdenmukaisia ensimmäisten pilarin säännösten kanssa. Tämä koskee erityisesti valvontaa koskevia säännöksiä, ja tarkistuksia onkin esitetty etenkin 8, 10 ja 12 artiklaan tilanteen korjaamiseksi.

Asian selkeä esittäminen on hyvin tärkeää väärinkäsitysten välttämiseksi ja sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi. Tämä on tärkeää etenkin tietoihin pääsyn tarkoituksen yhteydessä. Tekstissä olisi ilmoitettava selvästi, että kaikkien 5 artiklan 1 kohdassa esitettyjen viisumitietojärjestelmään pääsyn ehtojen on täyttyvä (ehdot eivät siis ole vaihtoehtoisia) ja että 10 artiklassa tarkoitettu kirjanpidosta on käytävä ilmi täsmällinen syy, jonka vuoksi tiedonhaku viisumitietojärjestelmästä oli välttämätön kyseisten ehtojen mukaisesti. Lisäksi 5 artiklassa vaaditaan vastaisuudessa, että viisumijärjestelmän tiedoista tehtävän haun on **huomattavasti** edistettävä vakavan rikoksen torjuntaa, havaitsemista tai tutkintaa, jotta vältettäisiin rutiinimaista pääsyä järjestelmään¹.

Hakuavainten osalta esittelijä toteaa, että sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten erityistehtävien vuoksi näillä on oltava monia vaihtoehtoja valitessaan oikeita hakuavaimia järjestelmästä tehtäviä hakuja varten. Tästä syystä tiukempi käytäntö, jolla rajoitettaisiin ensimmäisen pilarin asioita käsittelevien viranomaisten hakuavaimia, ei ole asianmukainen. Saattaa myös olla tilanteita, joissa on asianmukaista tehdä haku pelkän valokuvan perusteella, vaikka sen perusteella ei voikaan luotettavasti tunnistaa ketään suuresta tietokannasta. Esittelijä muistaa, miten Lontoon poliisi ampui 22. heinäkuuta 2005 täysin syyttömän Jean-Charles de Menezesin, koska hänen epäiltiin tekevän itsemurhaiskun. Ehkä väärän henkilön ampuminen olisi voitu välttää, jos hänen valokuvansa perusteella olisi tehty haku tietokannasta.

Esittelijä ehdottaa kuitenkin, että haku olisi tehtävä ainakin kahden tiedon pohjalta, ellei ole

¹ Ks. myös ehdotusta käsittelevä Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, 20.1.2006, s. 4.

ylivoimaista syytä, jonka vuoksi haku tehdään vain yhden tiedon pohjalta. Näin haku on täsmällinen ja tehokas ja tällä tavalla vähennetään henkilöllisyyksien paljastumisen riskiä ja tietojen keräämistä järjestelmästä. Hakutietojen laatuun ja luotettavuuteen on samalla kiinnitettävä asianmukaista huomiota niitä käytettäessä, jotta vältettäisiin väärien henkilöiden tunnistaminen, sillä tämä aiheuttaisi kyseisille henkilöille vakavia seurauksia.

Lopuksi esittelijä nostaa esille komiteamenettelyn. On kyseenalaista, voiko neuvosto laillisesti siirtää täytäntöönpanovaltaa komissiolle kolmanteen pilariin kuuluvissa asioissa. Esittelijä ehdottaa tästä syystä komiteamenettelyä koskevien säännösten poistamista ja liitteen päivittämistä ilmoitusmenettelyllä (ks. yksityiskohtaiset perustelut 11 artiklaan esitetystä tarkistuksesta).

V. Päätelmät

Sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten pääsy viisumitietojärjestelmään saattaa olla välttämätöntä, ja esittelijän mielestä kannattaa mieluummin sisällyttää tämä oikeus Euroopan unionin lainsäädäntöön kuin jättää asia toteutettavaksi jäsenvaltioiden lainsäädännön ja käytäntöjen mukaisesti.

Esittelijä korostaa kuitenkin, että viisumitietojärjestelmä on kehitetty käytettäväksi eurooppalaisen viisumipolitiikan yhteydessä eikä lainvalvontavälineenä. Tästä syystä sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten pääsy viisumitietojärjestelmään olisi säilytettävä poikkeuksena ja siihen olisi liitettävä erityiset turvatoimet. Komissio on laatinut käsiteltävänä olevan ehdotuksen tämän lähestymistavan mukaisesti, ja esittelijä suhtautuu siihen myönteisesti.

Neuvosto ei saa lieventää tiukkoja turvatoimia, joita komissio on esittänyt ehdotuksessaan, ja neuvoston on otettava huomioon parlamentin suositukset. Lisäksi on ensiarvoisen tärkeää, että neuvosto käsittelee ensimmäisen ja kolmannen pilarin ehdotusta yhdessä, koska niissä käsitellään samaa järjestelmää.

Pitäisi myös ottaa huomioon, että parlamentilla on oltava johdonmukainen lähestymistapa kaikissa oikeus- ja sisäasioiden alan yhteistyöhön kuuluvia tietokantoja, kuten SIS II -järjestelmää, koskevilla ehdotuksilla. Parlamentin on analysoitava perinpohjaisesti yhteentoimivuutta käsittelevä komission tiedonanto ja määritettävä seikat, jotka sille ovat ensisijaisen tärkeitä, kun tarkastellaan tämänhetkisten ja tulevien oikeus- ja sisäasioiden alan yhteistyöhön kuuluvien tietokantojen synergiaetuja.

Lopuksi esittelijä haluaa korostaa vielä kerran, että perustuslaillisen sopimuksen hyväksymisen puuttuessa kolmannen pilarin demokratiavaje on poistettava ottamalla käyttöön Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklassa vahvistettu "yhdyssä käytävämenettely", joka sallii asioiden "yhteisöllistämisen", kun ne voidaan siirtää ensimmäiseen pilariin.

Esittelijä kannattaa ehdotusta edellä esitettyjen kommenttien ja tarkistusten kera.